

De aanloop tot en relaas betreffende de feiten op 12 december 2008.

A. Voorafgaande gegevens.

01. De Fortis-zaak is ingeleid op maandag 24 november 2008. Op de inleidende zitting wordt mijn voorstel om de zaak in twee luiken te behandelen (wegens de uitzonderlijke urgentie voor sommige onderdelen van de vordering) door de FPIM afgewezen. De advocaten geraken akkoord om de zaak binnen uitzonderlijk korte termijnen in staat te stellen: binnen de 48 uren.

Ik maak twee onmiddellijk aansluitende buitengewone zittingsdagen vrij: op donderdag 27 en vrijdag 28 november.

Op het einde van de tweede zittingsdag zegt advocaat-generaal Morlet toe om tegen 01 december een advies neer te leggen op de griffie, maar op aandringen van de advocaten wordt het advies hen al voordien per e-mail bezorgd op zondag 30 november tegen 16 uur. De advocaten dienen hun repliek in op 01 december in de loop van de voormiddag. Tegen het middaguur wordt de zaak in beraad gesteld. Op verzoek van de advocaten wordt een uiterlijke datum voor de beslissing meegedeeld: ten laatste op 15 december 2008.

Elke partij dient een dossier in, de conclusies belopen in totaal zowat 400 bladzijden.

02. Het beraad wordt gehouden zowel in gezamenlijke gesprekken als door uitwisseling van tekstbestanden via e-mail.

Collega Schurmans had tot mijn verbazing én ongenoegen het hele proceduredossier en overtuigingsstukken al na de eerste zittingsdag meegenomen naar huis, zonder enige toelating. (De "versie De Groof" klopt niet). Gelukkig had ik het dossier al gedurende een week ingestudeerd en voorbereid en kreeg elke raadsheer ook een kopie van de conclusies.

De gesprekken vinden plaats te Brussel op vijf dagen vanaf 01 december.

Er werd van meet af aan ook een werkverdeling afgesproken: er is dus geen sprake van dat een collega de opdracht zou gehad hebben om het hele ontwerp te schrijven.

Tientallen mails worden gewisseld en ontwerpteksten aan tegenspraak onderworpen.

03. De streefdatum voor de beëindiging van het 'beraad' was aanvankelijk 08 december en deze voor de uitspraak van het arrest 10 december, maar die data werden noodgedwongen verschoven naar woensdag 10 en vrijdag 12 december, ondanks nachten van zowat vijf uur slapen, weekends inbegrepen.

Op woensdag 10 december rond 11.30 wordt het overleg over de tekstonderdelen beëindigd. Op dat ogenblik zijn alle ontwerpteksten uitgewisseld.

De sfeer was dan bijzonder onaangenaam en gespannen, net zoals dit reeds op maandag 08 december het geval was. Collega Schurmans is in blakende conditie: haar strijdvaardig en eigengereid wordt in die mate hinderlijk dat ik genoopt ben om onderbrekingen in te lassen. Normale gedachtenwisseling is onmogelijk. (Maandag al had ik plaatsvervangende excuses geformuleerd ten aanzien van collega Salmon). Tijdens een kort gesprek in het kantoor van collega Schurmans deel ik mee dat haar houding onaanvaardbaar is en dat de Fortis-zaak de laatste zaak zal geweest zijn waarin ik met haar 'samengewerkt' heb.

Kort na 11 u 30 zoek ik de eerste voorzitter op om hem onder meer mee te delen dat ik voorzie dat collega Schurmans zal weigeren om het arrest te ondertekenen: ze heeft antecedenten in die zin.

Rond 12 uur vraagt ze me of ze naar huis mag keren en wat mij betreft stelt zulks geen probleem. Of de eerste voorzitter het hiermee eens is, is me niet bekend (er was om 12 u 15 een algemene vergadering van het hof).

Per mail deel ik haar tijdens de namiddag mee dat van haar geen bijdrage meer wordt verlangd voor de eindtekst. Ik deel eveneens mee dat het arrest op vrijdag 12 december tegen 12 uur zal klaar liggen op de griffie.

04. Op donderdag 11 december -de eerste dag van haar ziekteverlof- ontvang ik om 10 u 33 een vrij lang mailbericht van collega Schurmans, waarin volgende passus voorkomt: ***'Je suis malade et je ne pourrai donc me déplacer. Il faudra donc le cas échéant me remplacer à la signature. J'attends le projet final. (...).'***

Mijn antwoord volgt drie minuten later : « *Le nécessaire sera fait pour que tu puisses signer l'arrêt: il sera porté à ton domicile. J'en informe le premier président dès à présent pour qu'il puisse faire le nécessaire.* »

Hierop komt geen enkele reactie in afwijzende zin.

De verklaring voor dit aanbod is eenvoudig: de door collega Schurmans gevraagde vervanging voor de ondertekening bestaat sinds geruime tijd niet meer. Indien ze niet ondertekent wordt het dus een arrest met twee handtekeningen (toepassing artikel 785 Gerechtelijk Wetboek).

Op dat ogenblik is er dus nog steeds geen enkele klacht wegens 'onregelmatigheden' ingediend: dat zal pas gebeuren wanneer vrijdagvoormiddag blijkt dat het arrest wel degelijk zal worden uitgesproken.

(Noot: vergelijk de chronologie van de telefonische initiatieven die inmiddels waren genomen door de heer De Groof).

05. Voordien op 11 december om 08 u 22 ontving ik een mail van de griffier hoofd van dienst: *'De heer Morlet vraagt of hij aanwezig moet zijn op 15 december voor de zaak Fortis ?'*

Mijn antwoord: *'Je mag hem antwoorden dat hij niet moet aanwezig zijn. Er komt geen 'mediashow'. (...) Je kan hem zeggen dat het arrest morgen tegen het einde van de voormiddag wordt uitgesproken. Ik passeer straks. Groetjes en danke voor alle medewerking.'*

B. Het verzoek tot heropening van het debat.

06. De hele namiddag wordt te Brussel tegen de klok verder gewerkt aan de eindtekst van het arrest, uitsluitend op basis van de aan tegenspraak onderworpen teksten.

Op woensdag was die versie al voor 90% definitief; twee rubrieken dienden nog in elkaar te worden gepast.

Om 15 u 30 komt er een dringende oproep vanuit de griffie: er is een verzoekschrift tot heropening van het debat ingediend door de FPIM. Er kan vooralsnog niets worden ondernomen: er is maar één exemplaar voor honderden partijen aan wie moet kennis worden gegeven.

Ik neem een fotokopie mee naar het kantoor waar ik samen met collega Salmon de tekst afwerk.

Het verzoek wekt opperste verbazing: de FPIM maakt gewag van een beslissing die al een week eerder (op 03 december 2008) publiek bekend werd gemaakt op de website van de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft geoordeeld dat de reddingsoperatie voor Fortis geen verboden staatssteun vormt.

Terloops bemerk ik een uur later evenzeer tot mijn verbazing dat op de website van 'L'Echo de la bourse' de neerlegging van het verzoekschrift wordt aangekondigd ('breaking news'), met de toevoeging dat de uitspraak nu zeker nog veertien dagen op zich zal laten wachten.

07. De toestand is dan de volgende: een partij die zich verzette tegen behandeling in twee fasen, die niet kon wachten op het advies van het openbaar ministerie en van het hof een arrest verlangde binnen een schier onmogelijk korte termijn, veroorzaakt een vertraging van tenminste veertien dagen indien alle gewone termijnen van rechtspleging moeten worden toegepast. Diezelfde partij had het net voor de in beraadbestelling over de onzekerheid omtrent de uitkomst van het geding als over "une épée de Damocles".

Diezelfde partij heeft in haar conclusie aan die aangelegenheid zo goed als geen aandacht besteed (wat niet abnormaal was): ongeveer 1.200 woorden op een conclusie van zowat 43.000 woorden.

De verwerping van het verzoek is eenvoudig: het middel van Modrikamen betreffende die beweerde staatssteun sloeg nergens op en werd dus verworpen. Bijgevolg is het aangevoerde gegeven irrelevant en is er sowieso geen aanleiding mogelijk tot heropening.

Er moet niet worden overgegaan tot kennisgeving aan de partijen: de formaliteit en de wachttermijn van acht dagen zijn niet voorgeschreven op straffe van nietigheid en de rechten van de verzoeker worden niet geschaad.

Aan de motivering van het arrest, dat op dat ogenblik helemaal af is -op het toilet van de tekst na- wordt een korte rubriek toegevoegd betreffende de verwerping.

Overigens zal ik pas later bemerken dat het verzoek niet eens rechtsgeldig werd ingediend (zie verder).

08. Pas om 22 u 24 's avonds ontvang ik de volledig nagelezen en getoiletteerde eindtekst van mijn collega.

Ik stuur hem door aan de griffier om 23 u 47 en aan collega Schurmans om 23 u 53.

Aan de griffier meld ik onder meer ook dat ze de twee alternatieven moet voorzien: ofwel ondertekening door de drie rechters ofwel door twee rechters met toepassing van artikel 785.

De boodschap aan collega Schurmans luidt:

« Voici en annexe, un peu plus tard que prévu, le texte intégral de l'arrêt Fortis qui sera prononcé demain. Vu l'heure plutôt tardive, j'ai préféré laisser une nuit paisible à la greffière et envoyer le texte moi-même.

Comme indiqué dans un précédent mail, une équipe te rendra visite demain pour assurer que tu puisses signer cet arrêt.

Bonne nuit."

Overigens had ik voordien al, om 21 u 06 haar een mail gezonden met de aankondiging van de schikkingen die getroffen zijn voor het huisbezoek 's anderendaags, het feit dat later op de avond de eindversie van het arrest zou volgen en nog volgende tekst:

" Er leek te elfder nog een verdragingsprobleem te rijzen, uitgaande van een partij die overigens had aangedrongen op een zeer spoedige beslissing, maar het blijkt maar een schampschot te zijn.

Het arrest wordt dus morgen uitgesproken, een beetje anders dan gepland door mij alleen. Mocht er mij alsnog onheil overkomen, dan wordt iemand aangewezen om me te vervangen bij de uitspraak."

09. De communicatie aan collega Schurmans is heel laat op de avond, maar toen ze 's voormiddags om 10 u 33 om toezending van de eindtekst verzocht, wist zij perfect dat het heel laat zou worden. In de hele Fortis-zaak is heel vaak gecommuniceerd tijdens diepe nachtelijke uren.

De eindtekst was haar al voordien voor 90% gekend en daarenboven beschikte ze over de ganse vrijdagvoormiddag om rustig na te lezen.

De toezending van de eindversie was geheel in overeenstemming met haar eigen verzoek.

's Anderendaags zou overigens blijken dat ze weet had van de indiening van het verzoekschrift: ze bleef de zaak dus zeer aandachtig volgen.

C. De feiten op vrijdag 12 december tot 13 uur.

10. Na mijn aankomst te Brussel informeert de eerste voorzitter me over de incidenten die zich al hebben voorgedaan aan de telefoon tijdens een onderhoud met Christine Schurmans: ze heeft weet van het verzoekschrift tot heropening van het debat, beweert er niet te kunnen over beraadslagen en heeft uiteindelijk de telefoon dichtgegooid. Het ziet er dus naar uit dat ze toch zal weigeren te ondertekenen.

Overigens verneem ik dat de eerste voorzitter intussen al ruggespraak heeft gehouden over 'het probleem Schurmans' met de eerste voorzitter van het hof van cassatie. Indien Schurmans alle medewerking weigert zou ze moeten worden vervangen en zou het debat moeten worden heropend. Om verschillende redenen zie ik niet veel heil in die oplossing, maar ik zal ze wel volgen.

Tegelijk handhaaf ik het plan om te trachten haar tot rede te brengen.

Mijn redenering is zeer eenvoudig en sluitend: 'beraad houden' is niets anders dan overleggen en dus tegenspraak mogelijk maken. Het kan mondeling, in vergadering of via telefoon, maar net zo goed per mail. In de Fortis-zaak -en ook in andere trouwens- werd overwegend per mail beraden.

Collega Schurmans beschikt over de integrale tekst van het arrest zoals ze gevraagd heeft, het verzoekschrift tot heropening van het debat stelt niets voor en ze is blijkbaar al vroeg op de dag goed in staat om kranten te lezen en te communiceren. Over de hele tekst heeft ze tegenspraak kunnen voeren en straks krijgt ze die kans ook nog voor het verzoekschrift. Wanneer de kans wordt gegeven om tegenspraak te voeren, de betrokkene ertoe in staat is en zulks moedwillig nalaat, is toch aan de wettelijke verplichting voldaan.

11. Omstreeks 09 u 45 vertoef ik op het secretariaat wanneer Schurmans net telefoneert met een boodschap voor de eerste voorzitter. De secretaresse begrijpt me verkeerd wanneer ik haar vraag om de hoorn door te geven en ze haakt in. Ik bel zelf terug, maar krijgt Christine niet meer aan de lijn. Ik deel mee aan een huisgenote dat we meteen naar Boechout vertrekken.

Zowat tien minuten later zijn we onderweg zoals donderdag al gepland én aangekondigd met de dienstwagen van de procureur-generaal. Het arrest is al door collega Salmon en mezelf ondertekend. We komen aan te Boechout omstreeks 11 u 10.

Ik spreek met collega Salmon af dat ik eerst met de griffier zal aanbellen om te zien hoe de situatie zich voordoet. Als het toch nog meevalt zal ik de collega er meteen bij roepen.

12. Zowat twee minuten na het aanbellen wordt het rechtergedeelte van een venster in de toegangsdeur geopend. Twee volwassenen (tussen de 25 en 30 jaar) manifesteren zich.

Het onderhoud beperkt zich tot vier vragen: krijgen we toegang ? Wordt geweigerd. Kunnen we collega Schurmans even spreken ? Wordt geweigerd. Mag ik mama even telefoneren ? Wordt geweigerd. Wil je een boodschap overmaken aan mama ? Wordt geweigerd.

Ik geef hen dan toch de boodschap dat ze aan hun mama misschien kunnen medelen dat ik de indruk heb dat ze grote risico's aan het nemen is.

Het gedrag van de twee personen ademt niet te duiden angst uit.(Later, na het uitlekken van de telefoongesprekken-De Groof, wordt het begrijpelijk.)

Het hele gebeuren heeft amper enkele minuten geduurd en de griffier is getuige. We vertrekken terug naar Brussel omstreeks 11 u 20 en zo gauw we onderweg zijn, licht ik de eerste voorzitter in.

We arriveren terug in het gerechtsgebouw rond 12 u 30.

13. Anders dan ik aanvankelijk had gepland wordt het arrest dus niet meteen uitgesproken om 12 u 30 (zie nr 5.).

Volgens afspraak met de eerste voorzitter heeft het secretariaat intussen een advocaat van de FPIM opgebeld met het oog op een gesprek over het ingediende verzoekschrift.

De reden hiervoor is eenvoudig: het verzoekschrift is niet behoorlijk opgesteld (zelfs niet rechtsgeldig, wat ik aanvankelijk niet had bemerkt), het veroorzaakt ongeziene administratieve hinder op de griffie en er valt een toestand te beheren waarbij een partij die om een bijzonder snelle uitspraak had gevraagd, die nu zelf vertraagt en de belangen bedreigt van de tegenpartij (die heeft een vordering betreffende een algemene vergadering der aandeelhouders op 19 december 2008).

Het betreft een bijzonder urgente kort gedingprocedure, waarvoor de gewone regels van het geding vaak inadequaat bleken, en er bestaat ook zoiets als 'misbruik van procesrecht'.

Indien het verzoek niet gehandhaafd blijft, kan het arrest alsnog meteen worden uitgesproken.

14. Bij mijn aankomst wachten twee advocaten van de FPIM al in een vergaderzaal recht tegenover de griffie en naast de raadkamer van de eerste kamer.

Een eerste kort gesprek vindt plaats omstreeks 12 u 45. Mter Xavier Dieux is in gezelschap van Mter Valérie Simonart, die zich kennelijk ongemakkelijk voelt. Ik deel hen de boven vermelde overwegingen en zorgen mee en wijs hen er overigens op dat het verzoekschrift niet noodzakelijk tot een heropening van het debat hoeft te leiden.

Mter Dieux is duidelijk verrast door dit laatste en wenst contact te nemen met Mter Boularbah, de specialist procesrecht. Hij geeft ook te kennen dat niet meer wordt aangedrongen op een spoedige beslissing.

Na amper enkele minuten is het gesprek opgeschort om het overleg met zijn collega mogelijk te maken. Vijf minuten later luidt het dat het verzoekschrift gehandhaafd blijft. Mter Dieux heeft zijn collega overigens naar Brussel geroepen. (Die werkte net mee aan een studiedag te Leuven, waar hij het had over 'soepele toepassing' van het gerechtelijk wetboek, zo vernam ik later...).

Op dat ogenblik lijdt het voor mij geen twijfel meer dat er wel degelijk een verborgen agenda is: met het verzoekschrift men wil alleen maar een uitspraak uitstellen.

15. Vanaf dat ogenblik staat vast dat in de twee mogelijke resterende hypothesen in elk geval de advocaten van alle partijen moeten worden opgeroepen: ofwel kan de kennisgeving van het verzoekschrift nog worden vermeden indien de partijen geen opmerkingen wensen te maken (artikel 773 Gerechtelijk Wetboek), ofwel komt er een ambtshalve heropening van het debat wegens de vervanging van collega Schurmans. In het laatste geval dienen er daarenboven dringende schikkingen te worden getroffen.

Het secretariaat contacteert alle betrokken advocaten en nodigt ze uit.

Het zal zowat een uur wachten worden op de aankomst van Mter Boularbah, en nog langer, tot 14 u 45, op de aankomst van Mter Modrikamen, die door het secretariaat werd vergeten.

Parenthese: het concept heropening van het debat.

16. **Onder geen enkele omstandigheid heeft een partij recht op een heropening van het debat: als hierom wordt verzocht oordeelt de rechter geheel soeverein of daar aanleiding toe bestaat. Hij is dus in geen enkel geval verplicht het verzoek in te willigen.**

De materie wordt geregeld in de artikelen 772 en volgende Gerechtelijk Wetboek.

Vooraleer een partij zulk verzoek kan indienen is vereist dat ze tijdens het beraad 'een nieuw stuk of feit van overwegend belang ontdekt'. Indien ze een verzoekschrift indient ontstaat een procedure in vier fasen.

Eerste fase: de partij dient op de griffie een verzoekschrift in waarin ze uitsluitend aangeeft welk nieuw stuk of welk nieuw feit is ontdekt "zonder enige nadere toelichting". **Er is dus geen sprake van dat ze meteen een nieuw bewijsstuk kan indienen ! Ze mag het zelfs niet indienen zolang ze hiertoe geen toelating heeft bekomen: dit kan desgevallend eerst gebeuren na de derde fase.**

Tweede fase: het verzoekschrift wordt de griffie ter kennis gebracht van de overige partijen die acht dagen de tijd krijgen om te beslissen of ze hierover een opmerking hebben te formuleren. Die opmerkingen betreffen in regel enkel de pertinentie van het beschreven feit of stuk.

Derde fase: de rechter beslist soeverein of er een reden bestaat om het debat te openen. Hij oordeelt daarover uitsluitend op basis van het verzoekschrift en de eventuele opmerkingen.

Indien hij negatief beslist, loopt het beraad gewoon verder. Die beslissing op zich is onaanvechtbaar. Indien hij positief beslist wordt de vierde fase geopend.

Vierde fase: de rechter bepaalt binnen welke termijnen de partijen hun schriftelijke opmerkingen zullen indienen en binnen welke perken die opmerkingen dienen te blijven. **Desgevallend kan hij beslissen de partijen hierover ook te horen.**

Er is dus geen sprake van dat de indiening van zulk verzoekschrift automatisch leidt tot mogelijkheid om een nieuw bewijsstuk in te dienen en zelfs niet tot het recht om hierover te worden gehoord !

17. In het geval van de FPIM bleek het volgende.

Het verzoekschrift werd ingediend op één exemplaar en kon dus niet meteen worden genotificeerd aan de andere partijen.

Bij het verzoekschrift werd in strijd met de spelregels al een meteen een 'bewijsstuk' ingediend (de beslissing van de Europese Commissie): het was dus niet rechtsgeldig.

18. De uitleg dat gewacht werd met de indiening van het verzoekschrift totdat de beslissing van de Europese Commissie voorhanden zou zijn slaat nergens op en is juridisch nonsens.

Het document mocht niet meteen worden ingediend en daarenboven wist de FPIM dat niet vast stond dat ze ooit de toelating zou krijgen om het stuk in te dienen. Meer nog, met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid wist ze dat ze die toelating nooit zou krijgen: een onderdeelje van de discussie betrof de enkele vraag of er verboden staatssteun voorhanden was. Maar zelfs indien het verboden staatssteun betrof, dan nog kon dit geen probleem opleveren (technische verklaring).

Het enig mogelijk relevante feit was dus dat de Europese Commissie had beslist en niet op welke gronden ze zulks had beslist: dit laatste was volkomen irrelevant.

Bijgevolg was het voor een partij te goeder trouw een dwingende procesplicht om meteen het verzoekschrift in te dienen na het bekend worden van dit feit, indien ze rechtmatige plannen in die zin kon koesteren.

19. De bespreking met de advocaten van de FPIM bevond zich in de eerste voormelde fase, om uit te maken of er reden bestond om in de tweede fase te treden.

De bespreking die tijdens de namiddag zou volgen, heeft voor een klein deel betrekking op de tweede fase, maar heeft voor het overgrote deel niets te maken met de afhandeling van het verzoekschrift, maar wel met de ambtshalve te beslissen heropening van het debat wegens het 'probleem Schurmans'.

D. De feiten op 12 december na 13 uur.

20. Na het onderhoud met de advocaten van de FPIM, rond 13 u 00 vervoeg ik mijn collega Salmon in het kantoor van de eerste voorzitter.

Intussen heeft de eerste voorzitter ook de collega gecontacteerd die in de loop van de namiddag als vervanger van collega Schurmans zal fungeren, met het oog op de ambtshalve heropening van het debat, hetzij nog 's namiddags zelf, hetzij om af te spreken voor een buitengewone zitting op maandag 15 december.

Tijdens de wachttijd omstreeks 13 u 30 verschijnt de procureur-generaal op het toneel, in gezelschap van eerste advocaat-generaal Morlet. Iedereen verlaat spontaan het kantoor van de eerste voorzitter. De precieze inhoud van het gesprek -zo blijkt later- loopt over de heropening van het debat en beweerde 'onregelmatigheden' tijdens het beraad. De procureur-generaal kreeg hierover een telefoon van het kabinet van de minister van justitie.

Mij leek heel verwonderlijk dat de procureur-generaal aan een onbekende klacht gevolg geeft: hij kent me heel goed uit zijn vorig leven als eerste voorzitter en hij kent eveneens de antecedenten van collega Schurmans.

Vanaf dat ogenblik weet de procureur-generaal ook dat gewerkt wordt aan een oplossing van het probleem in de richting van een heropening van het debat. Hij weet evenzeer dat de advocaten opgeroepen zijn.

Zulks geeft tot geen enkele kritische commentaar van zijnentwege aanleiding en met alle reden: hij heeft er zich niet mee in te laten.

21. De advocaten van Fortis en BNP Paribas arriveren omstreeks 14 u 15, maar het blijft wachten op Mter Modrikamen die pas arriveert rond 14 u 45 (hij werd aanvankelijk niet opgeroepen, een misverstand). In totaal zijn er een tiental advocaten aanwezig.

We zien elkaar in de zittingszaal van de eerste kamer. Ik ben vergezeld van een griffier die desgevallend nota's kan nemen en gegevens voor een komende zitting kan inboeken in het ICT-systeem. De uitleg voor de keuze van dit lokaal is dus zeer eenvoudig: we beschikken over geen specifiek toegeruste ruimte om advocaten te ontvangen en het lokaal bevindt zich ook rechtover de griffie.

Ik verduidelijk meteen dat ik in eerste instantie enkel hun standpunt wens te vernemen in verband met het verzoekschrift: zijn de overige partijen van plan om opmerkingen te maken ?

Ik wijs hen meteen ook op de erg beperkte incidentie volgens de tekst van het verzoekschrift.

Advocaat Modrikamen heeft nog geen kennis van de inhoud van het verzoekschrift en realiseert zich duidelijk niet wat er aan het gebeuren is. Hij beslist na enig overleg met medewerkers om af te zien van opmerkingen, niets meer. De partijen Paribas en Fortis daarentegen wensen die wel te maken. Vanaf dat ogenblik is duidelijk dat het verzoekschrift zal gehandhaafd blijven.

22. Tijdens dit gebeuren stelt advocaat Boularbah (FPIM) zich bepaald brutaal en zelfs onbeleefd op. Zoiets is me eerder nog niet overkomen. Ik hou aan zeer hoffelijke omgang, respecteer de advocatuur en verwacht wederkerigheid. Hij valt me voortdurend in de rede en wil de griffier zelfs doen 'notuleren'. Ik wijs er bij herhaling op dat er geen zitting gehouden wordt, maar een informele werkvergadering en dat ik beslis wat mijn griffier noteert. Niemand is verplicht om tegen zijn zin aan de vergadering deel te nemen.

Advocaat Boularbah wil van geen wijken weten. Hij heeft het over de 'onvolledige zetel' en wil een conclusie indienen, hetgeen ik verwerp. Het staat hem vrij om ter griffie conclusies in te dienen wat later ook gebeurde. Hij verwijst voortdurend naar de kennisgevingen die vereist zijn en de wachttermijn die moet lopen (minstens acht dagen) om de partijen te laten antwoorden.

23. Ik maak vervolgens voor het eerst gewag van de mogelijkheid dat een heropening van het debat ook ambtshalve zou kunnen worden beslist. De advocaten zijn niet verondersteld te weten op welke grond en ik deel het hen ook niet mee.

Ook die eventualiteit wordt door de advocaten van FPIM afgewezen: ze willen nadrukkelijk dat de wachttermijn van acht dagen -die overigens niet eens imperatief is- wordt nageleefd ! Ze insisteren voortdurend op de noodzaak van een 'volledige kamer'.

Er wordt verder gepolst naar de beschikbaarheid van de advocaten op maandag 15 december met het oog op een ambtshalve heropening van het debat en zulks blijkt voor allen te lukken.

Op die termen wordt ook een afspraak vastgelegd. Wat mij betreft kunnen de advocaten beschikken over hun tijd en ik beëindig de vergadering. Ik wist al bij voorbaat dat die datum ook paste voor het parket-generaal (dat opnieuw moest adviseren... !)

Voor mij bestaat er vanaf dan niet de minste twijfel meer over de 'verborgen agenda': men wenst geen heropening van het debat en zodoende is er geen andere uitleg dan dat ze de uitspraak van het arrest wensen te voorkomen. Ze hebben dus weet van de inhoud ervan. In dat beeld past het gegeven dat de advocaten donderdag al, prompt na de indiening van het verzoekschrift, meteen de pers hebben ingelicht (website l'Echo en De Tijd).

24. Rond 15 u 30 ik keer terug naar het kantoor van de eerste voorzitter voor ruggespraak en ik ontmoet er de procureur-generaal in gezelschap van de heer Morlet, die net op het punt staan diens kantoor te verlaten.

Ik deel mee dat het debat maandag ambtshalve wordt heropend. De procureur-generaal en de heer Morlet verdwijnen (er wordt door hen geen woord gezegd) en onmiddellijk stelt de eerste voorzitter: 'wachten, wachten'.

De procureur-generaal zwaaide met een 'klacht' van collega Schurmans en eist dat de kamer helemaal anders zou worden samengesteld.... (?)

Op dat ogenblik vallen alle puzzelstukjes in elkaar. Zelfs indien er een klacht is, dan nog kan zulks hoogstens een disciplinair gevolg sorteren en dan nog op een domein waar hij geen uitstaans mee heeft: de procureur-generaal heeft evenwel niets te maken met de discipline over de raadsheren.

De betreft dus een rechtstreekse ingreep in de besluitvorming over de inhoud van beslissing.

Het detail van het gesprek heb ik pas later vernomen: hij heeft gedreigd de klacht openbaar te maken op de zitting van 15 december indien de kamer niet geheel anders zal samengesteld zijn..

25. Rond 15 u 45 keer ik terug naar de zittingszaal om mijn griffier in te lichten dat er niet meteen een arrest tot heropening zal worden uitgesproken en stel vast dat de advocaten nog steeds aanwezig zijn.

Op interpellatie van Mter Dieux deel ik mee dat een arrest zal worden uitgesproken in de vooravond. Hij vraagt naar de inhoud van het arrest. Ik verstrek geen uitleg. Hij vraagt naar de wijze van kennisgeving: per fax of per mail. Ik kondig aan dat het per mail zal gebeuren (de adressen zijn gekend).

Geen van alle advocaten vraagt om aanwezig te zijn bij de uitspraak, hetgeen voor mij overigens perfect had gekund.

26. Collega Salmon en ikzelf hebben op dat ogenblik geen enkele twijfel meer: er is gelekt, men wil de uitspraak beletten, niet enkel vandaag maar ook nadien. De aanslag op de hoeksteen van de rechterlijke macht, haar onafhankelijkheid, is evident: het arrest moet meteen worden uitgesproken.

De eerste voorzitter wil opnieuw overleg met de eerste voorzitter van het hof van cassatie. Ik zie er het nut niet van in en zou liever elke andere complicatie vermijden: er gaat tijd verloren. Hij komt terug rond zowat 16 u 45. De visie van het eerste voorzitter van het hof van cassatie blijkt niet gewijzigd.

Ik stel hem voor zelf ook met eerste voorzitter van het hof van cassatie te overleggen om een correct zicht te krijgen op de technische werkwijze voor de vervanging van collega Schurmans en op mijn invulling van het concept 'beraden'. Rond 17 u 00 u. ontvangt hij me, maar wenst dat eerste voorzitter Delvoie eveneens aanwezig is, wat mij perfect schikt.

Het gesprek is beëindigd om 17 u 30.

27. Het overleg omtrent de mogelijkheid van een ambtshalve heropening wijst volgens mij op een technisch vrijwel onoverkomelijke hindernis.

Immers, naar mijn inzien zou Schurmans ook over de ambtshalve heropening mee moeten beraadslagen, hetgeen ze zou weigeren. Indien over die weigering kan worden heen gestapt en er een vervanging komt voor het ambtshalve initiatief, kan het evenzeer voor het verzoekschrift.

De mogelijkheid tot zulke 'vervanging' ligt alles behalve voor de hand: ze is officieel wel ziek, maar kan beslist overleggen, al weigert ze elke medewerking. Het gerechtelijk wetboek biedt geen enkele mogelijkheid om een collega uit een zaak in beraad te halen, niet een zieke collega die kan communiceren en evenmin een 'weerspannige rechter'. Het lijkt me een hellend vlak.

Daarentegen is in mijn oplossing de enige hindernis die moet worden genomen de beraadslaging over de heropening van het debat en dit valt voor mij technisch sluitend te verantwoorden (zie nr. 10 in fine).

28. Op de terugweg van het hof van cassatie zie ik dat enkele van de advocaten zitten te wachten in de gang rond het kantoor van de Stafhouder: er is dus wat gaande.

Voor mij is het duidelijk: het arrest moet meteen de deur uit ofwel wordt het nooit meer uitgesproken. Het is naar mijn inzien nog maar een kwestie van uren en alles ligt in de pers te grabbel. Daarenboven bereikt FPIM zo haar doelstelling.

Na een laatste overleg beslissen collega Salmon en ikzelf het arrest meteen uit te spreken.

Er wordt nog wat aan het toilet van de tekst gewerkt: de afwezigheid van collega Schurmans moet worden geformaliseerd -we hadden eerder al getekend in een versie 'met drie'- en de verwerping van de 'conclusie' die Boularbah inmiddels op de griffie had ingediend, moet worden vermeld.

29. Eerste advocaat-generaal Morlet komt omstreeks 18 u15 de raadkamer binnen, terwijl de laatste formaliteiten worden vervuld. Hij is bepaald aarzelend en lijkt me erg op zijn ongemak: hij heeft het over de mail met klacht van collega Schurmans tegen de eerste voorzitter en tegen mezelf (!). Ik antwoord hem dat een mailtje geen indruk op me maakt en dat ik de inhoud van de 'klacht', die nergens kan op slaan, ook niet ken.

Hij heeft de boodschap begrepen en verdwijnt na zowat twee minuten.

Even over 18 u 30 is de uitspraak helemaal geformaliseerd.

30. Kort na 18 u 30 komt de eerste voorzitter me in de raadkamer meedelen dat de advocaten van de FPIM, Fortis en BNP Paribas een wrakingsverzoek willen indienen. Hij kent de inhoud niet en heeft geen geschrift gezien.

Ik deel mee dat het arrest is uitgesproken.

Technisch was er een probleem: de griffie is gesloten en de indiening is op straffe van nietigheid vereist ter griffie (artikel 835 Gerechtelijk Wetboek).

De bewering van de heer Dams als zou de procureur-generaal zijn ingeschakeld betreffende een wrakingsverzoek (reeds lang voor 18 u dus !) om te voorkomen dat de geviseerde rechter het wrakingsverzoek zou weigeren in ontvangst te nemen berust dus op juridische nonsens.

Uit de verklaring van de heer Van Loo is gebleken dat over de indiening van dit (een ?) verzoek tot wraking tussen 18 uur en 19 uur werd beraadslaagd met de advocaten van de FPIM.... (!?).

31. Het arrest is beschikbaar op de griffie vanaf zowat 19 uur.

De advocaten zijn aanwezig. Geen blik wordt gewisseld.

Ik stel nadien vast dat op de website van De Tijd al sedert 17 u 30 werd aangekondigd dat vrijdag nog een definitief arrest zou worden uitgesproken ! Ook vrij correcte berichtgeving over het namiddaggebeuren wordt verstrekt !?

E. Feiten nà 12 december 2008.

32. Kort na het bekend worden van de nota-Leterme op 18 december 2008 ontmoet ik de Stafhouder van de Nederlandstalige Orde van Advocaten.

Hij deelt me mee dat de beide ordes van plan zijn om aan elke advocaat die betrokken was in de zaak om schriftelijke bevestiging te vragen dat ze geen voorkennis hadden van het arrest.

Geen idee of dit voornemen in praktijk is omgezet en wat het heeft opgeleverd.

33. Tijdens de nieuwjaarsreceptie vertrouwt een frantelijke collega me toe dat hij op het niveau van de franstalige orde der advocaten heeft vernomen dat de gerechtsdeurwaarder die op 12 december werd ingeschakeld door de advocaten van de FPIM er niet was om vaststellingen te doen betreffende de ingang van de zittingszaal, maar wel om de afwezigheid van collega Schurmans vast te stellen.

De vraag rijst hoe de betrokken advocaten zulks konden weten ?

34. Tegen het einde van de maand januari 2009 vertrouwt een franstalige collega, die goede banden onderhoudt met de franstalige balie na een lange loopbaan aan de balie, me toe dat volgens betrouwbare berichten in de balie de advocaten van de FPIM hebben erkend dat ze voorkennis hadden van het arrest, maar dat ze niet de enigen waren.

Of dit bericht verband houdt met het optreden van de stafhouders waarvan gewag wordt gemaakt onder randnummer 32. is me niet bekend.

F. Overwegingen terzijde.

35. Hoe kan een collega die het dossier van de rechtspleging én alle overtuigingsstukken in bezit heeft, uitgenodigd wordt tot en deelneemt aan alle vormen van beraadslagen en beweert belast te zijn met de redactie van een beslissing via haar echtgenoot geloofwaardig bij ministers aanklagen te zijn 'uitgesloten' ?

Hoe kan dezelfde collega geloofwaardig gewag maken van 'onregelmatigheden' en 'ongeoorloofde druk' wanneer ze zelf verzocht heeft om bezorging van de eindversie van een beslissing en vraagt om te worden vervangen bij de ondertekening en geen enkele klacht indient tot voor vrijdag 12 december om 10 uur 's ochtends ?

Hoe kan het kabinet van de minister van justitie en navolgend het parket-generaal rechtsgeldig enig gevolg geven aan een 'klacht' zonder te beschikken over enig nader gegeven dat aannemelijk kan maken dat die klacht ergens op slaat en daarbij interfereren in de essentie van het functioneren van de rechters: ze houden de zaak onder zich ?

Zou het niet zo zijn dat wanneer er overschrijding van bevoegdheid kan begaan worden door ambtenaren van het openbaar ministerie, zoals bedoeld in artikel 1088 Gerechtelijk Wetboek, de voormelde interferentie hiervan een voorbeeld bij uitstek is ?

09 maart 2009.

Paul Blondeel